

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۶۲۸

۵۰

۱

۱۷۰

ص

سیمای خضر نبی ^{علیه السلام} (بر اساس تفاسیر و روایات امامیه)

مؤلف:

نجمه شبانی قهرودی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه /	شبانای قهرودی، نجمه، ۱۳۶۵.
عنوان و نام پدیدآور	سیمای خضر نبی علیه السلام (براساس تفاسیر و روایات امامیه)
مشخصات نشر	مؤلف نجمه شبانای قهرودی
مشخصات ظاهری	قم: آثار نفیس، ۱۳۹۴.
شابک	۱۷۰ ص.
وضعیت فهرست نویسی	۹۷۸-۶۰۰-۵۲۹۹-۹۷-۷
یادداشت	فهیای مختصر
موضوع	فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir
یادداشت	قابل دسترسی است
شماره کتابشناسی ملی	حضرت خضر علیه السلام
	کتابنامه
	۳۸۱۶۹۵۷:

* نام کتاب: سیمای خضر نبی علیه السلام (بر اساس تفاسیر و روایات امامیه)

* نام مؤلف: نجمه شبانای قهرودی

* چاپ اول: بهار ۱۳۹۴

* تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

* چاپ: انتشارات آثار نفیس

* قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

ISBN-978-600-5299-97-7

کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ می باشد.

آدرس پستی: قم - انتشارات آثار نفیس - صندوق پستی ۳۷۱۶۵/۱۶۵

مرکز بخش: قم / خیابان ارم / پاساژ قدس / شماره ۱۰۷ / کتابفروشی موسوی.

انتشارات: ۰۲۵۳۲۹۴۴۰۸۱ - مدیر مسئول: ۰۹۱۱۵۸۴۴۰۰۷

فروشگاه اینترنتی: www.Shopnafis114.ir - www.Shopnafis114.com

پست الکترونیک: nafis114@gmail.com - nafis_k114@yahoo.com

پیشگفتار:

خدای متعال را سپاس که نعمت های بسیاری به ما ارزانی داشته و ما را مورد لطف و مرحمت خود قرار داده است و درود و سلام بر بهترین بنده خدا حضرت محمد مصطفی (ص) و اهل بیت پاک او مخصوصاً آخرین از آنها بقیه الله فی ارضه ارواحنا فداه و آرزوی ظهور هر چه زودتر ایشان . خضر شخصیتی مجهول و اسرار آمیز در فرهنگ اسلامی است . اگرچه نام او در قرآن نیامده است اما در بسیاری از منابع اسلامی وی همان بنده صالح خداست که در آیات ۶۰ تا ۸۲ سوره کهف در داستان ملاقات او با موسی ذکر شده است . علت بررسی خضر نبی (ع) در تفاسیر و روایات امامیه به دو دلیل است : ۱- دامنه مطالب مربوط به خضر در منابع اسلامی بسیار گسترده است . ۲- در تفاسیر و روایات امامیه ، روایات و اخبار ویژه ای درباره او و ارتباط او با اهل بیت (ع) نقل شده همچنین از نقش او در دولت امام زمان (عج) صحبت شده است . در کتاب حاضر به سه مسئله خواهیم پرداخت : نخست اینکه خضر کیست و چه اطلاعاتی درباره هویت او وجود دارد . دوم آن که در تفاسیر و روایات امامیه درباره حیات طولانی یا جاودانی خضر چه دیدگاه هایی وجود دارد . سوم آنکه شخصیت خضر در داستان موسی و خضر با چه جزئیاتی مطرح شده و چه نتایجی از آن گرفته می شود ضمن این که ، نکته مهم در این داستان چگونگی همراهی و رفتار متقابل حضرت موسی و حضرت خضر (ع) است که هرگاه انسان آن را مرور می کند انبوهی از سوالات فراروی او قرار می گیرد و او را به تأمل وادار دارد . به طور کلی ، درباره خضر تحقیقات بسیار کمی صورت گرفته به ویژه در مورد شخصیت ایشان در تفاسیر و روایات امامیه که تا به حال هیچ کتابی به طور خاص ابعاد گوناگون آن را به طور یک جا مورد بررسی قرار نداده است . آنچه بیشتر مد نظر نویسندگان بوده است بررسی کلیات داستان خضر و موسی در منابع اسلامی بوده است بنابراین لازم دیدم تحقیقی در این زمینه داشته باشم .

شروع این کار بواسطه پیشنهاد دکتر مهرداد عباسی عضو هیئت علمی دانشگاه علوم تحقیقات صورت گرفت و در این راستا از نکات گرانبهای ایشان و آیت الله هاشم زاده هریسی عضو مجلس خبرگان بهره بردم لذا لازم می دانم از این بزرگواران و دوست عزیزم دکتر زهرا ملکی عضو هیئت علمی دانشگاه علوم تحقیقات تشکر و قدردانی بنمایم .

و من الله التوفیق

نجمه شبانی قهرودی

۳	پیشگفتار
۹	مقدمه
۱۱	فصل اول - آشنایی با شخصیت حضرت خضر (ع)
۱۲	نام و نسب و خصوصیات زندگی خضر
۱۲	لفظ خضر
۱۲	تلفظ نام خضر
۱۳	مناسبت نام خضر
۱۳	کنیه خضر
۱۳	اقوال مختلف در نام و نسب خضر
۱۷	ازدواج و غیبت خضر
۱۹	نماز خضر
۲۱	نبوت خضر
۲۱	دیدگاه های متفاوت درباره خضر
۲۱	پیامبر بودن یا نبودن خضر
۲۶	حیات و محل زندگی خضر
۲۶	طول عمر خضر
۲۹	چشمه حیات
۳۰	چشمه آب حیات در اساطیر
۳۱	چشمه حیات در عالم ملکوت
۳۸	محل اقامت حضرت خضر

۴۲	ارتباط خضر با برخی انبیاء و امامان معصوم
۴۲	حضرت خضر و امام زمان (عج)
۴۴	طول عمر/خضر (ع) شاهدهی بر طول عمر امام زمان (عج) :
۴۶	ملاقات های حضرت خضر
۵۷	بررسی روایات دیدار حضرت خضر با اهل بیت
۵۹	فصل دوم - داستان حضرت خضر(ع) و حضرت موسی(ع) در قرآن
۶۰	سیمای کلی خضر در قرآن
۶۰	خضر در سوره کهف
۶۱	مقام خضر در قرآن
۶۵	مقایسه مقام خضر با موسی در قرآن
۷۰	نوع داستان خضر در قرآن
۷۲	(۱) سیر و سفر موسی برای دیدار با خضر
۷۲	آیات
۷۳	سبب و شأن نزول آیات
۷۴	۱. تفسیر آیات
۷۵	۱-۱ موسی در جستجوی استاد
۸۲	۱-۲ دیدار با استاد
۸۷	(۲) سفر خضر و موسی و حوادث سفر
۸۸	۱. تفسیر آیات
۸۸	۱-۱ سوراخ نمودن کشتی
۹۱	۲-۱ کشتن نوجوان
۹۳	۳-۱ دهکده خسیسان
۱۰۰	(۳) تفسیر و تبیین حوادث سفر

۱۰۱	۱. تفسیر آیات
۱۰۱	۱-۱ راز شکستن کشتی
۱۰۴	۲-۱ راز کشتن غلام
۱۰۸	۳-۱ راز تعمیر دیوار خمیده
۱۱۱	نکات مختلف این داستان
۱۱۱	پیوستگی یا گسستگی داستان با داستانهای پیشین
۱۱۲	زمان وقوع داستان در قرآن
۱۱۳	گرسنگی و سفرهای موسی
۱۱۵	علل تبعیت حضرت موسی از حضرت خضر
۱۱۸	پاسخ به یک شبهه
۱۱۹	پیام حرکت یک پرنده
۱۲۳	نسیان و عصمت حضرت موسی
۱۲۸	سرّ اعتراض موسی به خضر
۱۳۰	قصاص قبل از جنایت
۱۳۳	محتوای گنج
۱۳۶	پند و اندرزهای خضر
۱۳۷	وصیت خضر
۱۴۱	فصل سوم - عبرت ها و آموزه های داستانی خضر و موسی
۱۴۲	عبرت و ضرورت عبرت آموزی در قرآن و روایات
۱۴۲	معنای عبرت
۱۴۲	ضرورت عبرت آموزی در قرآن و روایات
۱۴۴	درسهای عمومی
۱۴۴	تأویل حوادث زندگی دنیا در آخرت
۱۴۴	محدودیت علم بشر

۱۴۵	اداره جامعه بشری براساس علم به ظاهر
۱۴۶	اخلاص در محضر ربوبی
۱۴۷	تاثیر ایمان والدین در عاقبت فرزندان
۱۴۹	لزوم ظرفیت در آگاهی بر اسرار
۱۵۰	ناآگاهی ، سبب اعتراض ها
۱۵۰	احترام اهل علم نزد انبیاء
۱۵۱	ارزش تبعی علم
۱۵۳	ادب در مقابل خداوند
۱۵۴	آداب سقر
۱۵۵	تلاش از طریق عادی برای رسیدن به اهداف
۱۵۶	ممانعت شیاطین از نیل به اهداف الهی
۱۵۷	اقرار به خطا
۱۵۸	الطاف خفیه الهی در حوادث ناخوشایند
۱۶۰	درسهایی در آداب تعلیم و تعلّم
۱۶۰	شاگرد در جستجوی استاد
۱۶۰	آمادگی برای تحمل تمام سختی ها
۱۶۰	ارزش آموختن یک علم
۱۶۰	عدم محدودیت در طلب علم
۱۶۱	روش حضرت خضر در تعلیم
۱۶۳	لزوم استاد
۱۶۳	ادب شاگرد نسبت به استاد
۱۶۶	ادب در طرح اشکال و سؤال
۱۶۶	تسلیم در مقابل استاد

۱۶۶

حق استاد بر شاگرد

۱۶۷

ادب استاد نسبت به شاگرد

۱۶۹

منابع

www.ketab.ir

مقدمه

سراسر جمله عالم پر ز پیر است

ولی پیری چو خضر با صفا کو؟

خداوند متعال با توجه به شناخت انسان در هر زمانی راهنمایان و الگوهای پیش روی بشر قرار داده است تا انسان بتواند با شناخت و پیروی این الگوها، سعادت واقعی را برای خود رقم زند. انسان بدون راهنما نمیتواند به سعادت برسد و اگر به تنهایی اقدام کند با موانع زیادی مواجه است و این موانع او را به گمراهی می کشاند و عاقبت به پوچی می رساند.

حال که مشخص شد انسان در زندگی برای سعادت واقعی احتیاج به راهنما دارد باید این راهنمایان یعنی انبیاء، ائمه اطهار و اولیاء را بشناسد، با سیره و گفتار آنها آشنا شود و عملاً در زندگی خود اجرا کند. از جمله پیامبرانی که در مقوله هدایت از ویژگی های خاص برخوردار است حضرت خضر (ع) می باشد. نام یا لقب خضر از اینروست که گفته شده او بر هر جا که می نشیند یا در آنجا نماز می گزارد زمین زیر پا و اطراف آن سبز و خرم می گردد.

گرچه در قرآن به صراحت نام ایشان نیامده است اما در آیه ۶۵ سوره کهف او را بنده ای که صاحب علم لدنی است معرفی نموده و همه مفسران در اینکه مراد و مقصود از کلمه «عبداً» در آیه «عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا»^۱ خضر است اتفاق نظر دارند. در مقام و اهمیت جایگاه او همین نکته کافیست که پیامبر بزرگی چون موسی مامور به پیروی از او شد و با توجه به اینکه خضر شخصیت مجهول الحقیقه ای است سعی شده در این کتاب با استفاده از آیات قرآن مجید، روایات ائمه اطهار علیهم السلام و تفاسیر بزرگ از شخصیت و زندگی ایشان رازگشایی کنیم.